

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล่งใหม่ของเทศบาลนครยะลา (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการขยะแห้งแล่งกับกลุ่มประชาชนที่ไม่เข้าร่วมโครงการขยะแห้งแล่งใหม่ของเทศบาลนครยะลา (3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล่งใหม่ของเทศบาลนครยะลา (4) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล่งใหม่ของเทศบาลนครยะลา ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนครยะลา จำนวน 400 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติวิเคราะห์แบบสหสัมพันธ์

ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง กับกลุ่มตัวแทนข้าราชการการเมือง (นายกเทศมนตรีนครยะลา) และข้าราชการประจำ (พนักงานเทศบาล) ของเทศบาลนครยะลาเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล่งใหม่ของเทศบาลนครยะลา

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทั่วไปของบุคคล จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คือ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70 เป็นเพศชาย ร้อยละ 30 ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ที่ระหว่าง 20 -29 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 42.0 ประกอบอาชีพค้าขายมากที่สุด ร้อยละ 38.5 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 89.3 สถานภาพในชุมชนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป ร้อยละ 96.8 และไม่เคยเข้าร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล่ง ร้อยละ 80

ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือน จากการศึกษาพบว่ารายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ที่ 3,001 – 6,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 41.5 การเป็นเจ้าของที่อยู่อาศัยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะ

เป็นลักษณะการเข้าที่อยู่อาศัยร้อยละ 39.5 และประเภทของครัวเรือนเป็นบ้านพักอาศัยมากที่สุด ร้อยละ 78.5

5.1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะ แห่งแลกเปลี่ยนของเทศบาลนครยะลา

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยนของเทศบาลนครยะลา ทำการศึกษาโดยพิจารณาตามรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ด้าน คือ (1) การมีส่วนร่วมในด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในด้านการคิด และเสนอแนวทางการดำเนินงาน (3) การมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน (4) การมีส่วนร่วม ในด้านการรับผลประโยชน์และ (5) การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล โดยแปลผลตาม หลักการของการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ในการจัดระดับความมากน้อยของการมีส่วนร่วม ในแต่ละด้านเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ได้แก่ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วน ร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อยและมีส่วนร่วมน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน โดยด้านการ มีส่วนร่วมในด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานกับด้านการประเมินผล มีส่วนร่วมใน ระดับน้อย ส่วนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการดำเนินงานและด้านการรับ ผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

5.1.3 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วม โครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยนกับกลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยนของเทศบาลนครยะลา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยน ของเทศบาลนครยะลา ร้อยละ 80 ส่วนกลุ่มที่เคยเข้าร่วมโครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยนมีเพียงร้อยละ 20 นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห่ง แลกเปลี่ยนระหว่างกลุ่มที่เคยเข้าร่วมโครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยนกับกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการขยะ แห่งแลกเปลี่ยนโดยวิธี Mann – Whitney U Test พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 2 กลุ่มไม่มี ความแตกต่างกันเลย

5.1.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูล ฝอยตามโครงการขยะแห่งแลกเปลี่ยนของเทศบาลนครยะลา ได้แก่

5.1.4.1 ระยะเวลาการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครยะลา

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลนคร ยะลามากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาอาศัยอยู่ระหว่างระยะเวลา 1 – 5 ปี ร้อยละ 29.8 อาศัย

อยู่เป็นระยะเวลา 6 – 10 ปี ร้อยละ 14.2 อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 16 – 20 ปี ร้อยละ 13.7 อาศัยอยู่เป็นระยะเวลา 11 – 15 ปี ร้อยละ 5.6 และอาศัยอยู่เป็นระชาเวลาน้อยกว่า 1 ปี ร้อยละ 3.0

5.1.4.2 ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นต่อนายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลาอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานเทศบาลและสมาชิกสภาเทศบาลนครยะลา ลำดับสุดท้ายคือรองนายกเทศมนตรี ว่ามีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ ของเทศบาลนครยะลา

5.1.4.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการขยะแห้งแลกไข่

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการขยะแห้งแลกไข่ของทางเทศบาลนครยะลา โดยได้รับมากที่สุด จากช่องทางกระจายเสียงของเทศบาลนครยะลา รองลงมา คือ จากแผ่นพับ ใบปลิว แผ่นป้าย ตลอดจนเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และจากสื่อวิทยุ

5.1.4.4 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง และได้คะแนนสูงเกือบทุกข้อมีเพียงบางข้อเท่านั้นที่ตอบคำถามผิด เช่น คำถามว่า มูลฝอย หมายถึงสิ่งของที่เหลือใช้ต่างๆ ที่ไม่มีประโยชน์และไม่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกสาเหตุที่ตอบผิดเพราะประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการนำมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นข้อคำถามที่มีผู้ตอบคำถามได้ถูกต้องน้อยที่สุด

5.1.4.5 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา

ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัย (ตัวแปรอิสระ) ที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา (ตัวแปรตาม) ไว้ 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) ระยะเวลาในการอยู่อาศัย (2) ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล (3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกมูลฝอยและ (4) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย โดยนำตัวแปรทั้ง 4 ตัวมาวิเคราะห์ด้วยสถิติแบบสหสัมพันธ์ (Correlations)

จากการนำปัจจัย (ตัวแปรอิสระ) ทั้ง 4 ตัวแปรและตัวแปรตาม (การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา โดยใช้นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาพบว่า มีปัจจัย

(ตัวแปรอิสระ) เพียง 3 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ ของเทศบาลนครยะลา ได้แก่ (1) ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล (2) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย และ (3) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย ในขณะที่ระยะเวลาในการอยู่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแลกไข่

5.1.5 ปัญหาและอุปสรรคกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา

จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของทางเทศบาลได้ดังนี้ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการขยะแห้งแลกไข่ ปัญหาลำดับรองลงมา คือ การไม่มีความรู้เรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย และเทศบาลเก็บขนขยะโดยไม่มี การคัดแยก อีกทั้งพนักงานเทศบาลปฏิบัติงานไม่มีความจริงจัง ผู้นำชุมชนไม่มีบทบาทในการรณรงค์ขอความร่วมมือจากประชาชน ช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเทศบาลกับประชาชนมีความยากลำบาก ตลอดจนการคัดแยกมูลฝอยไม่ได้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง นอกจากนี้ นายกเทศมนตรีไม่เห็นความสำคัญของการแก้ไขปัญหามูลฝอย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการอภิปรายผลการวิจัยตามคำถามการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ในเบื้องต้น ดังนี้

5.2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา จากคำถามการวิจัยข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาล นครยะลาอยู่ในระดับใด ผู้วิจัยใช้แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา (2) การมีส่วนร่วมในการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน (3) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และ (5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยเมื่อพิจารณาโดยรวมทุกด้านแล้ว ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน โดยการมีส่วนร่วมในด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานกับด้านการประเมินผลมีส่วนร่วมในระดับน้อย ส่วนด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ด้านการดำเนินงานและด้านการรับผลประโยชน์มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

5.2.1.1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

จากผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านนี้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมย่อย พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหามูลฝอยกับบุคคลในครอบครัวมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหามูลฝอยกับคณะกรรมการชุมชน และการมีส่วนร่วมเสนอปัญหาและรับฟังปัญหาเกี่ยวกับมูลฝอยในที่ประชุมของชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถกำหนดเป้าหมายและการเปลี่ยนแปลง หรือกระทำการไปสู่เป้าหมายนั้นๆ ด้วยตัวเองโดยการระดมพลังสร้างสรรค์ในชุมชนทุกด้านไม่ว่าจะเป็นความคิดริเริ่ม ความต้องการทักษะความรู้ ทุน แรงงาน และทรัพยากรชุมชนทุกด้าน โดยการแก้ปัญหาชุมชนบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง (รัตนา บุญมัทธยะ, 2534)

5.2.1.2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน

จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงาน พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุดคือการเข้าร่วมการประชุมในชุมชนและเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการขยะแห้งแลกไข่ รองลงมาคือ การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการขยะแห้งแลกไข่ ไปยังเทศบาลนครยะลา เช่น แจ้งด้วยตนเอง การโทรศัพท์ การส่งจดหมาย หรือการตอบแบบสอบถาม และลำดับสุดท้ายคือ การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการขยะแห้งแลกไข่แก่คณะกรรมการชุมชน ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางได้แก่ การพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลต่างๆ เช่นบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่นๆ เกี่ยวกับโครงการขยะแห้งแลกไข่ที่ทางเทศบาลดำเนินการ รองลงมา คือ การเสนอความคิดเห็นหรือแนวทางการดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่แก่เจ้าหน้าที่ของเทศบาลที่ออกปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปในงานวิจัยของกมลศักดิ์ ธรรมาวุธ (2545) ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ สาเหตุเพราะกลุ่มตัวอย่างไม่มีการปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยด้านการคิดและเสนอแนวทางการดำเนินงานอย่างครบถ้วน กลุ่มตัวอย่างมักจะมีส่วนร่วมในรูปแบบของการพูดคุยในเรื่องที่เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย

5.2.1.3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการดำเนินโครงการ

จากผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการดำเนินโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่ร้อยละ 33.4 และจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าที่ประชาชนได้เข้าร่วมในโครงการขยะแห้งแลกไข่เพียงร้อยละ 33.4 อาจเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จึงทำให้ประชาชนส่วนใหญ่หวาดกลัวในสถานการณ์ไม่กล้ามาทำการรับแลกไข่ของทางเทศบาล อีกทั้งทางเจ้าหน้าที่ของทางเทศบาลที่ดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่ก็มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอแก่การดำเนินงานบริหารโครงการขยะแห้งแลกไข่ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ของทางเทศบาล และจากผลการศึกษา พบว่าประชาชนที่เข้าร่วมในการดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่ของทางเทศบาลนครยะลา โดยการทำการคัดแยกขยะแห้ง เช่น ขวด แก้ว พลาสติก กระดาษ ฯลฯ มาจากที่บ้านแล้วนำมาแลกกับไข่ของทางเทศบาลตามวันและเวลาที่ทางเทศบาลจัดกิจกรรมการรับแลกขึ้นมา โดยจัดกิจกรรมการรับแลกในทุกๆ วันเสาร์ สอดคล้องกับการงานวิจัยของ กมลศักดิ์ ธรรมมาวุธ (2545) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการดำเนินงานคัดแยกมูลฝอยชัดเจนกว่าด้านอื่นๆ เพราะทำให้ได้รับประโยชน์จากการคัดแยกมูลฝอยในรูปของเงินหรือผลประโยชน์อื่นๆ อย่างชัดเจน

5.2.1.4 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการรับผลประโยชน์

จากผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง ประโยชน์ที่ได้รับคือทำให้บริเวณที่สาธารณะและบริเวณที่พักอาศัยมีความสะอาดเรียบร้อยปราศจากเศษมูลฝอยตกค้าง นอกจากนี้ก็ทำให้ปริมาณมูลฝอยในชุมชนมีปริมาณลดลงและทำให้ประชาชนมีความตระหนักในการมีส่วนร่วมช่วยลดปริมาณมูลฝอยในชุมชนมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังทำให้ครอบครัวประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อข้าวประเภทไข่ และยังทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ทั้งประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของมูลฝอยที่สามารถขายได้และนำไปแลกไข่ไก่ในโครงการขยะแลกไข่ในชุมชน ซึ่งการรับผลประโยชน์นั้นมีทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ว่าเงินทั้ง 2 อย่างเป็นสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงมากในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา โดยผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงินเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลหรือแรงจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ตัวเงินนั้นเป็นผลประโยชน์ในแง่ที่ทำให้กลุ่มตัวได้รับความสะดวกสบายหรือชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

5.2.1.5 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ด้านการประเมินผลการดำเนินงาน

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแลกไข่ ของเทศบาลนครยะลา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า การมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับน้อย โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่ตั้งแต่ขั้นตอนแรกคือการคิดริเริ่มโครงการ ร่วมดำเนินโครงการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมประเมินผลการดำเนินการน้อยที่สุด เพราะบางคนก็มีส่วนร่วมเพียงด้านการคิดริเริ่มโครงการ แต่ไม่ได้ร่วมดำเนินโครงการหรือบางคนก็ร่วมดำเนินโครงการแต่ไม่ได้ร่วมประเมินผล ดังนั้นจึงมีผู้ที่เข้าร่วมครบทุกขั้นตอนน้อยที่สุด รองลงมาคือ การแจ้งผลการดำเนินงานคัดแยกมูลฝอย กลับไปยังเทศบาล ไม่ว่าจะเป็วิธีกรใดๆ ก็ตาม ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางคือการติดตามและรับทราบนโยบาย แผนงาน และโครงการต่างๆ ของเทศบาลที่เกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอย รองลงมาคือ การสังเกตการดำเนินงานการจัดการมูลฝอยของทางเทศบาลทุก ๆ ด้าน เช่น การบริหารงาน การเงินและการคลัง การบริการ ฯลฯ และ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา ของ นฤดี บุญชุม (2548) ที่พบว่า การร่วมประเมินผลการดำเนินงานของประชาชนในชุมชนปรกติอยู่ในระดับต่ำ เพราะว่าการกิจกรรมด้านร่วมติดตามผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมขั้นสุดท้ายของการดำเนินงานที่มีความเชื่อมโยงกับกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งกิจกรรมที่ประชาชนสามารถเข้าร่วมในการประเมินผลได้แก่ การร่วมประชุม สรุปการดำเนินงาน การสังเกต การติดตามรับทราบผลการดำเนินงาน รวมทั้งการแจ้งผลการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการจัดการมูลฝอยในชุมชน แต่ผลการศึกษาพบว่าประชาชนไม่สามารถเข้าไปร่วมในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวได้ทุกกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการติดตามรับทราบผลการดำเนินงานรวมทั้งการแจ้งผลการดำเนินงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการจัดการมูลฝอยในชุมชนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของกมลศักดิ์ ธรรมมาวุธ (2545) ที่พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในด้านการประเมินผลต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการคัดแยกมูลฝอยของทางเทศบาลอย่างต่อเนื่องหรืออย่างสม่ำเสมอ จึงไม่สามารถรับทราบความเป็นไปของโครงการเพื่อที่จะนำไปประเมินผลได้ นอกจากนี้ยังพบว่าเทศบาลไม่มีวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติที่ออกมาเป็นรูปธรรมเพื่อให้ประชาชนทำการประเมินผลโครงการคัดแยกมูลฝอยได้

5.2.2 เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมโครงการขยะแห้งแลกไข่กับกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา จากคำถามการวิจัยข้อที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนระหว่างกลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมโครงการขยะแห้งแลกไข่กับกลุ่มประชาชนที่ไม่เข้าร่วมโครงการขยะแห้งแลกไข่แตกต่างกัน

หรือไม่ จากการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้ง 2 กลุ่มไม่มีความแตกต่างกันเลย ทั้งนี้เนื่องมาจากโครงการขยะแห้งแกลบไซไม่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพราะได้หยุดการดำเนินโครงการตั้งแต่ 17 กรกฎาคม 2547 ถึง 19 พฤษภาคม 2549 เหตุผลเพราะเกิดเหตุสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้เจ้าหน้าที่ของทางเทศบาล ประชาชน คณะกรรมการชุมชนและแกนนำของชุมชนไม่กล้าที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการดำเนินโครงการขยะแห้งแกลบไซ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ของทางเทศบาลนครยะลาต้องโยกย้ายไปรับตำแหน่งที่อื่น (วลัญญา มุทศรี สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550)

5.2.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแกลบไซ จากคำถามการวิจัยข้อที่ 3 ปัจจัยใดที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแกลบไซ โดยผู้วิจัยได้กำหนดไว้ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านระยะเวลาในการอยู่อาศัย ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย และความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย โดยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

5.2.3.1 ปัจจัยด้านระยะเวลาในการอยู่อาศัยในเขตเทศบาลนครยะลา จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาการอยู่อาศัยของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแกลบไซ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 หมายความว่า ระยะเวลาการอยู่อาศัยไม่ว่าจะอาศัยอยู่เป็นระยะเวลานานหรือระยะเวลาสั้นก็ตาม จะไม่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแกลบไซของเทศบาลนครยะลา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงสร้างของเทศบาลนครยะลาที่เป็นสังคมกึ่งเมือง ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จะต้องเร่งรีบในการประกอบอาชีพ ไม่มีเวลาในการมาร่วมกิจกรรมกับทางเทศบาล ประกอบกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการศึกษาข้อมูลโดยเทคนิคเชิงคุณภาพ พบว่าสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ประชาชนในพื้นที่ ต้องคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอันดับแรกของการดำเนินชีวิตในแต่ละวันมากกว่าสิ่งอื่นใด การมาร่วมกิจกรรมในโครงการขยะแห้งแกลบไซของทางเทศบาล ก็เป็นการเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตไม่ว่าจะเป็นการลอบทำร้ายระหว่างการเดินทางหรือลอบทำร้ายในขณะที่ทำกิจกรรมการนำขยะแห้งมาแกลบไซ อีกทั้งถ้าให้ความร่วมมือกับทางราชการมากก็จะกลายเป็นเป้าหมายของกลุ่มผู้ก่อการร้ายได้ (วลัญญา มุทศรี สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550) ดังนั้นจึงทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาเป็นแบบต่างคนต่างอยู่ มีความหวาดระแวงซึ่งกันและกันไม่มีความไว้วางใจต่อกันไม่ว่าจะเป็นระหว่างประชาชนด้วยกันหรือกับทางเทศบาล ส่งผลให้ชุมชนขาดความรักความสามัคคี การทำกิจกรรมต่างๆ จึงค่อนข้างจะยากต่อการเข้าถึง

ประชาชน ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ก็ได้ผลที่สอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิดา สุวรรณะ (2545) ที่พบว่าระยะเวลาในการอยู่อาศัยไม่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยของเทศบาลนครหาดใหญ่ แม้ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 15 ปี ดังอาจจะเป็นเพราะโครงสร้างของชุมชนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ที่ไม่เอื้อให้เกิดการร่วมมือกันซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชุมชนเมืองที่พบว่า ขาดความเป็นชุมชนมากขึ้น เนื่องจากความไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน ชุมชนตกอยู่ในสภาพต่างคนต่างอยู่ ที่สำคัญขาดความเป็นเจ้าของในสมบัติร่วมกันและขาดความผูกพันกับท้องถิ่นและเป็นลักษณะการอยู่อาศัยที่แทบจะไม่ได้มีการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันเลย นอกจากนี้สอดคล้องกับการศึกษาของศุภชัย ศรีภักย์วานิช (2542) ที่พบว่าระยะเวลาที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักของประชาชนต่อปัญหามูลฝอยที่เกิดจากการใช้กล่องโฟมในการบรรจุอาหาร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพของเมืองหัวหินเป็นสังคมกึ่งเมือง ก่อให้เกิดการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมทำให้ต่างคนต่างเร่งรีบในการดำรงชีวิต จึงทำให้ไม่มีเวลาทำกิจกรรมร่วมกัน

5.2.3.2 ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล จากการศึกษาพบว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาล โดยมีความเชื่อมั่นต่อนายกเทศมนตรีนครยะลามากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และรองนายกเทศมนตรีเป็นลำดับสุดท้าย ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อผู้นำท้องถิ่นและพนักงานเทศบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หมายความว่า ประชาชนมีความเชื่อมั่นว่านายกเทศมนตรีนครยะลา รองนายกเทศมนตรี สมาชิกสภาเทศบาล และพนักงานเทศบาลมีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ โดยเฉพาะนายกเทศมนตรีนครยะลา จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่า การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่างๆ ถ้านายกเทศมนตรีจะเป็นหัวเรือใหญ่ ประชาชนจะให้ความสนใจและเข้าร่วมงานกับทางเทศบาลนครยะลาเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลิกประจำตัวของนายกเทศมนตรีเทศบาลนครยะลา คือ นายพงษ์ศักดิ์ ยิ่งชนม์เจริญ ที่เป็นกันเองกับทุกคน มีความสุขุมรอบคอบ ทุ่มเททำงานอย่างจริงจัง อีกทั้งท่านเป็นผู้มีความรู้จบการศึกษามาจากต่างประเทศ เป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ เป็นที่ยอมรับจากทั้งประชาชนทั่วไปและพนักงานเทศบาลนครยะลา นายกเทศมนตรีได้ดำเนินงานทางการเมืองมาตั้งแต่การเป็นที่ปรึกษาอดีตนายกเทศมนตรีคือ นายยรรยง อุทัย ที่ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีมาทั้งสิ้น 15 ปี ซึ่งเป็นที่เคารพรักของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ทางครอบครัวของนายกเทศมนตรี ก็เป็นที่รู้จักของประชาชนในเทศบาลนครยะลามาช้านาน และเป็นผู้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานต่างๆ ของเทศบาลนครยะลามาช้านาน

ตลอด (วีรธิดา ส่งแสง สัมภาษณ์, 16 เมษายน 2550) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาจตุรัตน์ บุญญาญูวัตร (2546) ศึกษากรณีของเทศบาลนครสงขลา และพบว่าบทบาทของผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะนายกเทศมนตรี มีส่วนสำคัญอย่างมากที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการสงขลาเมืองน่าอยู่ ของเทศบาลนครสงขลา จังหวัดสงขลาอยู่ในระดับสูง เพราะประชาชนเชื่อมั่นในตัวนายกเทศมนตรีว่าจะดำเนินโครงการประสบความสำเร็จ

5.2.3.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการคัดแยกมูลฝอย พบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการขยะแห้งแล้งไ้ของเทศบาลนครสงขลา กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่เคยได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล้งไ้จะเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับทางเทศบาลมากกว่า ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อกระจายเสียงของทางเทศบาลมากที่สุด รองลงมา คือ จากแผ่นพับ/ใบปลิว/แผ่นป้ายและจากเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน เป็นลำดับถัดมา สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ที่พบว่าก่อนที่จะมีการดำเนินกิจกรรมของโครงการขยะแห้งแล้งไ้ทางเทศบาลจะใช้รถกระจายเสียงในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนนำขยะแห้ง มาแลกกับไข่ไก่ของทางเทศบาล นอกจากนี้ก็มีการแจกใบปลิวโดยให้พนักงานเก็บกวาดขยะเป็นผู้แจกจ่าย เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ทั่วทุกครัวเรือนซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิดา สุวรรณะ (2545) ที่พบว่า การรับรู้ข่าวสารเรื่องการคัดแยกมูลฝอยมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยในด้านบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กล่าวคือ ผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารมากจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยมากกว่าผู้ที่มีการรับรู้ข่าวสารน้อยและสอดคล้องกับการศึกษาของปานกมล พิสิฐอรธกุล (2546) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมพัฒนาการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการมูลฝอยของชุมชนได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากการที่ชุมชนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการมูลฝอยจากทีมวิจัยส่งผลให้มีผู้ที่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมศึกษาปัญหาด้านมูลฝอยจำนวนหนึ่ง นับเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้ด้านการจัดการมูลฝอยแก่ชุมชน นอกจากนี้จากการศึกษาของภัทรภรณ์ กฤษณะพันธ์ (2547) และจางงศ์ ไพโรจน์ (2533) ที่พบว่าปัจจัยการได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอย ผู้ที่ได้รับฟังข่าวสารมากจะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่มีการรับฟังข่าวสารน้อย นอกจากนี้ศุภชัย ศรีภักขวนิช (2542) พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโพนและผลกระทบที่เกิดจากกล่องโพนมากจะมีความตระหนักต่อปัญหามูลฝอยมากกว่ากลุ่มอื่นๆ เพราะการได้รับข้อมูลข่าวสารของบุคคลจะมีผลต่อเจตคติของบุคคลนั้นๆ

5.2.3.4 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล้งไ้ของเทศบาล

นระยะเวลา ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจ พื้นฐานเกี่ยวกับมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับสูง หมายความว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยสูง จะเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตาม โครงการขยะแห้งแลกไข่สูงตามไปด้วย ส่วนประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยน้อยก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตาม โครงการขยะแห้งแลกไข่น้อย ตามไปด้วย จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยอยู่ในระดับสูง อาจจะเนื่องมาจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอยทำให้ประชาชนได้มีความรู้และเข้าใจว่าเมื่อมีการคัดแยกมูลฝอยออกเป็นประเภทต่างๆ แล้ว ไม่ว่าจะเป็นมูลฝอยเปียก (เศษผัก ผลไม้ เศษอาหาร ฯลฯ) มูลฝอยแห้ง (แก้ว ขวด พลาสติก กระดาษ ฯลฯ) มูลฝอยแห้งสามารถนำไปขายหรือไม่ก็นำไปแลกกับไข่ของทางเทศบาลนครยะลา ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากมูลฝอยเหล่านั้นดีกว่าทิ้งให้สูญสลายไปตามธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของภัทรภรณ์ กฤษณะพันธ์ (2547) พบว่าปัจจัยความรู้ความเข้าใจ พื้นฐานเกี่ยวกับการกำจัดมูลฝอยในครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน เพราะเมื่อก่อนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยที่ถูกต้องก็จะสามารถคัดแยกมูลฝอยดังกล่าวเก็บไว้ใช้ประโยชน์หรือแยกมูลฝอยไว้ขาย ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างคัดแยกมูลฝอยอื่นๆ ในครัวเรือนที่มีประโยชน์และสามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณิ พลอยพุ่ม (2541) พบว่า ความรู้ในการคัดแยกมูลฝอยและพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก คือผู้ที่มีความรู้สูงจะมีพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยสูงตามไปด้วย และผู้ที่มีความรู้ต่ำก็จะมีพฤติกรรมคัดแยกมูลฝอยต่ำไปด้วยเช่นเดียวกับ อาณัฐ นรากร (2541) พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องขยะมูลฝอย มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการมูลฝอย คือผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจกิจกรรมสูงจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจน้อย

5.2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา จากคำถามการวิจัยข้อที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตาม โครงการขยะแห้งแลกไข่มีอะไรบ้าง

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา โดยส่วนใหญ่พบว่าเป็นปัญหาของการไม่มีเวลาในการทำกรคัดแยกมูลฝอย เพราะต้องไปทำงานหาเลี้ยงชีพ อีกทั้งเมื่อทำการคัดแยกมูลฝอยแล้วก็ไม่มีเวลานำมูลฝอยเหล่านั้นมาร่วมกิจกรรมกับทางเทศบาลในการแลกไข่ จะให้เด็กและ

เยาวชนมาทำการรับแลกขยะแห้งกับไข่ของทางเทศบาลก็ได้ไม่ได้เพราะในวันเสาร์ เด็กและเยาวชนไทยมุสลิมจะต้องไปเรียนในโรงเรียนสอนศาสนา จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพก็พบว่าแม่ผู้ใหญ่มักจะมีเวลาว่างในวันเสาร์ก็ตาม บางรายก็ไม่กล้านำขยะแห้งมาแลกกับไข่ของทางเทศบาลเพราะจะอาย เห็นเป็นค่าเล็กน้อย ผู้ที่มีฐานะดี เช่น ประกอบอาชีพรับราชการ ก็จะไม่ค่อยนำขยะแห้งมาแลกกับไข่ เนื่องจากมีกำลังทรัพย์ในการซื้อหาอาหารประเภทไข่ได้ (วลัญญา มุทศรี สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากนี้ยังพบว่ามีปัญหาด้านการขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย โดยจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าบางครั้งความรู้ความเข้าใจในเรื่องมูลฝอยและการคัดแยกมูลฝอย ถ้าหากไม่มีการลงปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่องก็จะไม่เกิดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริง ถ้ามีการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เกิดเป็นความเคยชินและทำให้มีการปฏิบัติคัดแยกมูลฝอยตลอดไปได้ แม้ว่าโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลาอาจจะไม่สามารถดำเนินการต่อไป (มะซากิ อิชอ สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้วยังพบว่า ประชาชนยังมองว่าพนักงานของเทศบาลปฏิบัติงานไม่จริงจังขาดการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานของโครงการขยะแห้งแลกไข่ เพราะพนักงานบางคนเมื่อมาปฏิบัติงานคุ้นเคยสนิทสนมกับประชาชนและคณะกรรมการหรือแกนนำของชุมชนแล้ว พอปฏิบัติงานได้ระยะเวลาหนึ่งก็มีการโยกย้ายไปรับตำแหน่งที่อื่นๆ ทำให้ขาดการประสานงานและดำเนินงานอย่างต่อเนื่องไป ในส่วนของคณะกรรมการชุมชนก็เช่นเดียวกัน เมื่อครบวาระก็มีการเลือกคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาทำให้การดำเนินงานของการต่อยอดของโครงการขยะแห้งแลกไข่ไม่เกิดขึ้น เพราะคณะกรรมการชุดใหม่ก็จะดำเนินงานตามเจตนารมณ์ของชุดคณะกรรมการตนเอง (วลัญญา มุทศรี สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2550) จากการสัมภาษณ์ พบว่า การดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา ยังประสบปัญหาและอุปสรรคดังต่อไปนี้

(1) เทศบาล พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นเนื่องมาจากการขาดความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุทธิดา สุวรรณะ (2545) ที่พบว่าปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของชุมชนรัตนวิบูลย์ โดยทางเทศบาลนั้นขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่อง ขาดบุคลากร เพราะเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบจะต้องมีการโยกย้ายเพื่อไปรับตำแหน่งที่สูงขึ้นและไม่มีคนมาดำเนินงานต่อ

(2) คณะกรรมการชุมชน ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นคล้ายคลึงกับทางเทศบาล เพราะขาดบุคลากรที่ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเพราะเมื่อครบวาระก็ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ขึ้นมาส่วนฝ่ายประชาชน ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ การไม่มีเวลาที่จะไป

ทำการแลกเปลี่ยนกับไข่ของทางเทศบาลอีกทั้งก็หวั่นเกรงในสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทำให้ประชาชนในเขตเทศบาลไม่กล้าออกมาเข้าร่วมกิจกรรม

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของทางเทศบาลนครยะลา เกิดจากความไม่ต่อเนื่องของการดำเนินโครงการทั้งจากทางเทศบาลและคณะกรรมการชุมชน ส่วนฝ่ายประชาชนไม่มีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่

5.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา

จากการศึกษา พบว่า การดำเนินงานการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่ของเทศบาลนครยะลา โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นยังมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนั้นเพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง จึงควรที่จะหาวิธีในการแก้ปัญหาหรือแนวทางในการปรับปรุง โดยมีข้อเสนอแนะของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา พบว่า เทศบาลควรมีการประชาสัมพันธ์ต่อเนื่อง นอกจากนี้เทศบาลควรคิดโครงการใหม่ๆ มากยิ่งขึ้น อีกทั้งควรมีกฎหมายมาบังคับใช้อย่างจริงจังและข้อเสนอแนะอื่นๆ เช่น ควรจะมีการแลกเปลี่ยนสิ่งของอย่างอื่นนอกจากไข่ เช่น ขนม เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีรถมารับแลกขยะกับไข่ถึงหน้าบ้านและควรมีการดำเนินการจัดทำโครงการขยะแห้งแลกไข่อย่างจริงจังไม่มีการหยุด

นอกจากนี้ประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลา มีข้อเสนอแนะต่อการจัดการมูลฝอยทั้ง การเก็บ กวาด ขนส่ง ขนถ่าย กำจัด ต่อทางเทศบาลนครยะลา จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างสามารถสรุปข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ ให้มีการเก็บขยะให้เป็นเวลาและเก็บขยะวันละ 2 เวลา คือ เข้ากับเย็นของทุกๆ วัน ข้อเสนอแนะลำดับรองลงมาคือ ควรให้มีถังขยะในเขตเทศบาลให้มากกว่านี้ และทั้งนี้เจ้าหน้าที่ควรเก็บขยะให้เรียบร้อยและทั่วถึง อีกทั้งควรแยกเก็บขยะแห้งและขยะเปียกออกจากกัน ควรมีการจัดการกลิ่นที่เกิดจากขยะด้วย นอกจากนี้รถเก็บขนขยะควรแบ่งเป็นบล็อกเพื่อใช้แยกขยะแห้งกับขยะเปียก สุดท้ายคือข้อเสนอแนะอื่นๆ เช่น ควรมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และดำเนินโครงการขยะแห้งแลกไข่อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนพนักงานที่เก็บขยะควรใส่หน้ากาก เพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดจากกลิ่น เป็นต้น

5.3.1 สรุปข้อเสนอแนะต่อทางเทศบาลนครยะลา

5.3.1.1 เทศบาลควรจัดกิจกรรมให้คณะกรรมการชุมชนได้ลงพื้นที่ในชุมชนของตนเองเพื่อพบปะ พูดคุยและรับทราบปัญหาความต้องการของประชาชน เพื่อจะได้มีข้อมูลมาเสนอแนะหรือปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการของทางเทศบาล นอกจากนี้เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ของทางเทศบาลโดยผ่านทางคณะกรรมการชุมชน

5.3.1.2 เทศบาลควรมีการฝึกอบรมในเชิงปฏิบัติการ ให้แก่คณะกรรมการชุมชนและแกนนำของชุมชน ประชาชนในชุมชน เรื่องการดำเนินโครงการขยะแห้งแล้งไขและความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อต่อไปทางชุมชนและประชาชนจะได้มีการดำเนินงานคัดแยกมูลฝอยด้วยตนเอง

5.3.1.3 เทศบาลควรปรับปรุงสื่อการประชาสัมพันธ์โครงการขยะแห้งแล้งไขและสื่อที่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่ทางเทศบาลได้ดำเนินการ ให้สามารถเข้าถึงประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือศาสนาอิสลามจึงจำเป็นต้องทำสื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายมากกว่านี้ นอกจากนี้ควรปรับปรุงช่องทางการติดต่อระหว่างประชาชนในพื้นที่กับทางเทศบาลให้ง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชน เช่น จัดให้มีวันเทศบาลนัดพบประชาชนเพื่อรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์และปัญหาของประชาชนโดยตรง

5.3.1.4 เทศบาลควรจะไปดำเนินโครงการขยะแห้งแล้งไขในสถานศึกษาต่างๆ บ้างเพราะเด็กนักเรียน นักศึกษาจะได้นำขยะมาแลกและเป็นการลดความเสี่ยงจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่เทศบาลไปด้วยอีกทางหนึ่ง

5.3.1.5 เทศบาลควรขอความร่วมมือจากทุกหน่วยงานราชการในเขตเทศบาลให้เข้าร่วมในโครงการขยะแห้งแล้งไขเพื่อจะได้ช่วยกันลดปริมาณมูลฝอยของส่วนราชการเอง

5.4 ข้อเสนอแนะต่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การทำวิจัยในครั้งนี้เน้นศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแล้งไขของเทศบาลนครยะลาเพียงโครงการเดียวเท่านั้น ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาถึงประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติมได้แก่

5.4.1 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการอื่นๆ ของเทศบาลนครยะลาที่เกี่ยวข้องกับ การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ธนาคารขยะ เป็นต้น

5.4.2 บทบาทของคณะกรรมการชุมชนและแกนนำของชุมชนในการดำเนินงานด้านการจัดการมูลฝอยอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

5.4.3 บทบาทของผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะสมาชิกสภาเทศบาลในการดำเนินงานด้านการจัดการมูลฝอย

5.4.4 ควรเก็บตัวอย่างจากกลุ่มที่เคยเข้าร่วมโครงการขยะแห้งแลกไข่กับกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการขยะแห้งแลกไข่ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ความสมบูรณ์และตรงตามกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

5.4.5 ควรจะศึกษาว่าร้านรับซื้อของเก่าในเขตเทศบาลนครยะลาเป็นปัจจัยหนึ่งต่อการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลนครยะลาหรือไม่

5.4.5 ควรจะเพิ่มการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยตามโครงการขยะแห้งแลกไข่โดยใช้ Multiple Regressions

